

A levelek közreadásáról

Mivel a folklorisztikában nincs hagyománya a levelezéskiadásnak, így olyan minta, amely a sajtó alá rendezés során egyértelműen követhető lett volna, nem állt előttem. A 19. századi gyűjtők közül csupán Erdélyi János és Gyulai Pál levelezésgyűjteménye jelent meg (irodalomtörténészek, T. Erdélyi Ilona, illetve Somogyi Sándor munkája nyomán), továbbá Berze Nagy János levelezését rendezte sajtó alá Banó István és Fülöp Lajos (Banó I. – Fülöp L. szerk. 1977). Így jelen forrásközlés elveinek kialakításához különböző irodalmi levelezésgyűjteményeket, ezek közül is elsősorban *A magyar irodalomtörténetírás forrásai* című sorozatban megjelent köteteket és a Grimm testvérek levelezésének kiadását (*Briefwechsel zwischen Jacob und Wilhelm Grimm*. Herausgegeben von Heinz Rölleke, 2001–) tekintetem mintának.

Ennek megfelelően a szöveg struktúrája a következő: félkövér betűtípussal elkülönítve címként szerepel a feladó és a címzett neve, a levélírás helye és időpontja, ezt követi a levél szövege, majd a jegyzetek, amelyek tartalmazzák a kézirat lelőhelyét, amennyiben korábban publikálták, akkor annak megnevezését, valamint azokat az adatokat, hogy a levél autográf vagy másolat, hány oldalas, mi a címzése, illetve egyéb kiegészítő adatokat (például, hogy milyen utólagos ráírások szerepelnek a levélpapíron). A leveleket minden esetben betűhíven közlöm, az összeolvasást azoknál a leveleknél is elvégeztem, amelyek korábban kritikai kiadásban jelentek meg. A betűhív átírás egyedül a határozott névelő utáni és az s kötőszó előtti aposztrófra [a', 's], a zárójel gyakori 19. századi használatára [(... :)] és a kötőjel egyenlőségjellel való helyettesítésére nem terjedt ki. Előbbi esetben az aposztrófot elhagytam, utóbbi esetekben a jelenlegi helyesírás szerinti zárójel és kötőjel használtam annak jelölése nélkül, hogy az eredeti szövegben milyen szerepelt. Az oldalhatárt || jellel jelöltem. Amennyiben egy szó kiolvasása sikertelen volt, [-] jelet, ha ez a lap sérülése miatt volt lehetetlen, akkor ["] jelet használok (ez a jel annyiszor ismétlődik, ahány olvashatatlan szó van a szövegben). A sajtó alá rendező megjegyzései, (papírrongálódás esetén történt) kiegészítései mindig szögletes zárójelben szerepelnek. A sajtó alá rendező olvasási bizonytalanságait az illető szót közvetlenül követő szögletes zárójelbe tett kérdőjel [?] jelzi. Az eredeti szöveg aláhúzott szavai a kötetben dőlttel vannak szedve. Az egyes levelekben előforduló utólagos javításokra (betoldások, törlések) nyomdatechnikai okokból nem lehettem tekintettel. Ezekben az esetekben (az ultima manus elvet alkalmazva) a levélíró általi betoldásokat jelzés nélkül beillesztettem, az áthúzott szavakat nem vettem figyelembe, javítás esetén pedig a javított szót szerepeltettem a közölt levélszövegben. Számos alkalommal okozott problémát – különösen Kriza János sietős levélírási gyakorlata miatt – a magánhangzók hosszúságának megállapítása, így ezekben az esetekben nem kizárt a tévedés lehetősége. Bizonyos – a gyors írás miatti – rövidítéseket (például a -ban, -ben helyhatározórag, Kolozsvár vagy egyes hónapok utolsó szótagjának egyetlen vonallal való helyettesítését) jelölés nélkül feloldot-

tam. Valamennyi levélíró helyesírását, egyéni vagy a korban általános szóhasználatát tiszteletben tartottam, azokra igyekeztem figyelemmel lenni. A levelek utóíratai a levelek végére kerültek, még akkor is, ha azok eredetileg a megszólítás felett, a szöveg mellett, vagy a címzésnél helyezkedtek el. Erre a jegyzetekben minden esetben történik utalás. Hasonlóképpen a jegyzetekbe kerültek a más kéz által a levélre tett megjegyzések. Az egyetlen angol nyelvű levél fordítása szintén a jegyzetek között olvasható. A lábjegyzetekben elsősorban azokhoz a személyekhez, eseményekhez került magyarázat, akik/ amelyek a népköltészeti gyűjtőhálózat szempontjából relevánsnak minősültek. Emellett – a könnyebb olvashatóság érdekében – jegyzetek szerepelnek a latin szállóigék, idézetek, kifejezések, ma már nem, vagy alig használt latinizmusok, germanizmusok magyarázatára is. A levelekben felbukkanó egyháztörténeti, vallási kérdésekre csupán annyiban tudtam kitérni, amennyiben az a gyűjtőhálózatban részt vevő személyek szempontjából jelentőséggel bírt. Mivel a kötethez CD-melléklet is csatlakozik, amely valamennyi, a kötetben megjelenő szöveg eredeti kéziratát tartalmazza, így lehetséges mind az átírás ellenőrzése, mind a szövegek olyan kutatásokra való felhasználása, ahol a levél írásképe, a levélíró javításai is vizsgálhatóak.

